
Kyrkomötet
Förvaltarekapsutskottets betänkande 2022:5

Förbättrat brandskydd för kyrkor

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2022:55 som föreslår att de generella regelverken för brandskydd av kyrkor och hur dessa uppfylls ska ses över. Utskottet finner att det arbete som redan pågår och det regelverk som finns är tillräckligt för att uppnå motionärens intentioner och föreslår därför att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2022:55.

Motionens förslag

Motion 2022:55 av Axel W Karlsson, Förbättrat brandskydd för kyrkor

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över de generella regelverken för brandskyddet av kyrkor samt existerande praxis för detta skydd i syfte att finna förbättringar.

Bakgrund

Många olika aktörer bistår med kunskap och vägledning

Det finns generella regelverk med betydelse för brandskyddet i flera olika former. Förutom plan- och bygglagen kan nämnas lagen om skydd mot olyckor (LSO), Statens räddningsverks allmänna råd (SRVFS) och kulturmiljölagen (KML).

Vad som är gott brandskydd och effektivt förebyggande av brand dokumenteras bland andra av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), den kommunala räddningstjänsten, länsstyrelserna och inom ramen för forskning på området. Även försäkringsbolag som Kyrkans försäkring och bokförlag som Verbum ger ut rekommendationer och checklistor till stöd för ett proaktivt arbete mot brandskador.

Ett aktuellt exempel kan nämnas. Kunskapsöversikten *Brandsäkerhet för byggnader med kulturvärden* utgavs 2021. Projektet initierades av Brandforsk, en samlingsstiftelse som verkar för ett brandsäkert samhälle byggt på kunskap, och genomfördes tillsammans med Akademiska hus, Fortifikationsverket, Kammarkollegiet, Kyrkans försäkring, Riksantikvarieämbetet och Statens fastighetsverk. Översikten är skriven av forskare från Göteborgs universitet, Lunds universitet, Luleå tekniska universitet, RISE och Uppsala universitet, och projektet har biståtts av en stor och bred referensgrupp, under medverkan av sakkunniga inom Svenska kyrkan samt Kyrkans försäkring.

Tillsynen över fastighetsägarnas arbete med brandskydd, vilket också omfattar församlingars, pastorats och stifts arbete med brandskydd, utförs av den kommunala räddningstjänsten. I stiftet finns expertis på fastighetsförvaltning och kyrkoantikvariska frågor.

Nationell nivå deltar i arbete med planering, nätverk, regelverk och ekonomiskt stöd

Förebyggande brandskyddsarbete är en prioriterad fråga för stift och lokala enheter vilket märks inte minst genom ansökningar för ekonomiskt stöd för sådant arbete. Sedan Kyrkoantikvarisk ersättning (KAE) introducerades 2002 har cirka sex procent av medlen fördelats till arbete med säkerhetsfrågor, det vill säga åtgärder som preventivt skyddar det kyrkliga kulturarvet från stöld och brand. Riktlinjerna för KAE medger att upp till cirka 75 procent av kostnaderna för åskskydd, brand- och stöldskydd kan finansieras genom KAE och stiftet kan också besluta att denna typ av insatser delfinansieras genom kyrkounderhållsbidrag (KUB).

Svenska kyrkans församlingar/pastorat har genom inventarieförteckningar god kännedom om de kulturhistoriska föremål de äger. Som en del av det systematiska brandskyddsarbetet har i flera stift bedrivits ett arbete med ”insatskort”, som gör det möjligt för kommunens räddningstjänst att veta vilka föremål som bör evakueras i händelse av brand. Att ta fram ”insatskort” sker naturligtvis för varje kyrkobyggnad, men i flera fall har stiftet initierat och samordnat arbetet.

Riksantikvarieämbetet är sammankallande för en samverkansgrupp i detta ämne. Möten hålls hos de olika deltagande organisationerna. Då finns möjlighet att presentera den egna verksamheten och dess arbete med brand och kulturarv. Svenska kyrkans nationella nivå och Kyrkans försäkring medverkar regelbundet i samverkansgruppens möten. Utöver Svenska kyrkan deltar representanter för de statliga museerna, läns museerna, Hembygdsförbundet, Riksarkivet, Länsstyrelsen, Kammarkollegiet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Statens fastighetsverk, Riksdagsförvaltningen, Fortifikationsverket för att nämna några exempel. På senare tid har frågor kring modern sprinklerteknik varit ett ämne för diskussion och erfarenhetsutbyte.

Kyrkostyrelsen har under 2022 påbörjat ett arbete med en handledning för fastighetsägande, fastighetsförvaltning och upphandling av tjänster till stöd för församlingars och pastorats fastighetsverksamhet. Arbetet utförs i uppdragsform inom ramen för den nationella nivåns ansvar för verkställandet av kyrkomötets beslut om Gemensamt ansvar (KmSkr 2016:7).

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2022:55.

Förvaltarens utskottet delar motionärens åsikt att det är nödvändigt att använda kostnadseffektiva metoder för att förebygga brandskador i kyrkor och andra byggnader. Utskottet gör dock bedömningen att det arbete som bedrivs av kyrkostyrelsen och som tar stöd i de generella regelverk som finns är tillräckliga för att uppnå det motionären eftersträvar. Utskottet anser därför att motionen ska avslås.

På förvaltarens utskottets vägnar

Gunilla Franzén, ordförande

David Axelson-Fisk, sekreterare

Beslutande: Gunilla Franzén, ordförande, Claes Block, Rebecca Hägg, Isak Öhrlund, Anna-Karin Bengtsdotter, Peter Roslund, Leif Grip, Anne Olofsson, Jörgen Åkesson, Anneli Kihlstrand, Georg Lagerberg, Anders Skogberg, Helena Inghammar, Lena Östholm Munkberg och Karl-Gunnar Svensson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Susanne Stenlund, Katarina Lövgren, Victor Månsson, Anders Brunnstedt, Ellionor Moberg, Carin Jakobsson, Anders Bromée, Göran Forsén, Ingvar Jonsson, Ulf Wester, Lisa Wallenstein, Marie Buhr och Gun Gabrielsson.

Biskop Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.